

'Het is rood', zegt de computer, dus geen krediet voor dit bedrijf

ACHTERGROND

Banken laten de meeste kredietaanvragen van bedrijven afhandelen door de computer. Die maakt fouten, maar staat niet erg open voor discussie.

Van onze verslaggeefster
Yvonne Hofst

AMSTERDAM Vergaande automatisering is een van de belangrijkste oorzaken voor de stagnerende kredietverlening aan kleine en middelgrote bedrijven. Dat zegt Herman van Houten van Pentrax Bedrijfsfinancieringen, een bureau dat ondernemers adviseert die krediet nodig hebben. Van Houten was tot 2003 accountantmanager bij ING en Rabobank en weet uit eigen ervaring hoe banken de kredietwaardigheid van ondernemers beoordelen.

Het probleem is volgens hem dat kredietmanagers van banken, in tegenstelling tot vroeger, zelf geen oordeel meer vellen over de kredietwaardigheid van het mkb, maar dat overlaten aan de computer. Volgens de computermodellen kleeft aan mkb-bedrijven standaard meer risico dan aan grotere ondernemingen, ook al is het mkb-bedrijf dat de lening nodig heeft volkomen gezond. Ook bedrijven uit een bepaalde branche, zoals de horeca, krijgen per definitie een hoger risicoprofiel.

Omdat de banken vanwege de crisis minder risico willen nemen, zijn ze kritischer bij het verstrekken van leningen. Van Houten: 'De evaluatie door de computer kan drie adviezen opleveren: groen,

oranje of rood. Oranje staat dankzij de kredietcrisis gelijk aan rood. En dat betekent: geen krediet.'

Het oordeel van de computer is vaak beslissend: kredietmanagers mogen er volgens Van Houten vrijwel nooit van afwijken, ook al is hun eigen indruk van het bedrijf positief.

Hij spreekt vrijwel dagelijks accountants die bij banken werken en hoort van hen steeds hetzelfde. 'Door de crisis hebben individuele kredietmanagers minder speelruimte dan ooit. Ze moeten met een héél goede reden komen, willen ze het oordeel van de computer kunnen negeren. De banken sturen hun managers nu boven alles op het vermijden van risico's. Daar worden ze keihard op afgerekend.'

Bedrijven realiseren zich niet dat een computer het lot van hun

Herman van Houten

aanvraag bepaalt, denkt Van Houten. 'Daarom klagen zoveel ondernemers dat de bank hun financieringsverzoek zonder argumenten afwijst. Maar het argument is dat de computer zegt: 'rood'. Een van mijn klanten, een zelfstandige accountant die in een maatschap werkt, kreeg dat letterlijk te horen toen hij de Postbank (nu ING) belde met de vraag waarom hij geen krediet kreeg: 'Het is rood, dus het mag niet.' Wat bleek nou: de computer zei 'rood' omdat de maatschap niet bij de Kamer van Koophandel stond ingeschreven. Voor accountants is inschrijving bij de Kamer van Koophandel niet verplicht, toch werden zij er in het systeem van de Postbank kennelijk standaard uitgegooid.'

De standaardisering van de kredietverlening is afgedwongen door het Basel II-akkoord. Die in-

ternationale overeenkomst is een reactie op de ontwikkeling dat banken sinds de jaren tachtig steeds grotere risico's namen bij het verstrekken van kredieten. Bankieren verdienen meer aan risicovolle dan aan 'veilige' leningen, omdat ze daar een hogere rente voor kunnen rekenen. Basel II eist onder meer dat banken meer buffers moeten hebben. Hoe risicvoller de lening, hoe meer eigen vermogen de bank tegenwoordig moet aanhouden. De kapitaaldekkingregels van Basel II gelden sinds januari 2007.

Banken moeten van Basel II elk bedrijf een risicowaarde toekennen. Het risico op de uitgeleende bedragen beïnvloedt bovendien de financiële resultaten van de bank. In de jaar- en kwartaalrapporten is RAROC (*risk-adjusted return on capital*) = de winst op het uitgeleende kapitaal, gecorrigeerd voor het risico op wanbetaling) tegenwoordig een van de belangrijkste cijfers waarop analisten hun oordeel over de bank baseren.

De RAROC-formule vormt de basis voor de modellen waarmee de banken werken. **De computer handelt vrijwel alle aanvragen voor kredieten onder de miljoen euro af.** Alleen bij nog grotere kredieten wordt maatwerk toegepast. Die aanvragen - doorgaans van grote ondernemingen die belangrijke klanten zijn voor de bank - worden wel door accountants beoordeeld. **'Banken verdienen heel weinig aan kredieten van 50 duizend, 100 duizend euro',** weet Van Houten. **Beoordeling via de computer is in die gevallen, als de bank weinig te verliezen heeft, veel goedkoper.**

'Wat we kunnen automatiseren, zullen we niet laten'

ABN Amro maakt inderdaad veel gebruik van automatisering bij de kredietverlening, zegt een woordvoerder van die bank. 'De uitkomst kan groen of rood zijn, maar als de analyse zeer duidelijk negatief is, dan zit daar altijd een motivatie bij.' Ook kijkt volgens hem altijd nog een ri-

sicomanager naar de computeranalyse. Hij bevestigt dat de computer bedrijven uit dezelfde sector in bepaalde opzichten over een kam scheert. 'Als de risico's in die sector duidelijk groter zijn, komt er vaker een negatief of twijfelachtig advies uit.' De ING-woordvoer-

der: 'Als we iets kunnen automatiseren, zullen we dat zeker niet nalaten, want dat bespaart kosten.' De kans op fouten valt volgens hem mee. 'Er zitten heel veel variabelen in die modellen, dus die zijn erg nauwkeurig. En mocht er toch iets misgaan, dan kunnen we dat rechtzetten.'